

Slovenski dom

Stev. 71

V Ljubljani, četrtek 28. marca 1940

Leto V

Ozadje madžarsko-italijanskih posvetov v Rimu:

Načrti za gospodarsko zvezo balkanskih in podonavskih držav

Rim, 28. marca o. Madžarski ministrski predsednik Teleky se je včeraj udeležil kosila na madžarskem poslanstvu v italijanskem zunanjem ministrom grofom Ciano ter številnimi italijanskimi in madžarskimi političnimi osebnostmi. Danes je bil sprejet pri italijanskem vladarju in pri papežu Piju XII.

Po vesteh, ki se širijo v Rimu, so Telekyjevi posveti z italijanskimi voditelji veljali naslednjim vprašanjem:

1. Madžarska naj odloži vse svoje zahteve glede Romunije do konca sedanje vojne, ker to ustreza italijanskim načrtom glede Balkana.

2. Italija je dala Madžarski znova odločna zagotovila, da jo bo podpirala v vsakem položaju.

3. Italijansko-madžarsko sodelovanje se mora naslanjati tudi na sodelovanje z Jugoslavijo.

4. Da bo mogoče ohraniti mir na Balkanu in v Podonavju, naj podonavske in balkanske države na pobudo Italije ustvarijo gospodarsko zvezo, ki bi imela tudi politični značaj, ker bi taka gospodarska skupnost Balkana in Podonavja bila najmočnejša obramba proti vsem poskusom, da se vojna v tej ali oni obliki prenese tudi na Balkan.

Važna pot bivšega bolgarskega min. predsednika v tujino

Sofija, 28. marca. m. Bivši predsednik vlade in zunanji minister bo v kratkem odpotoval v tujino. V uradnih krogih pravijo, da gre Kjosjevanov na počitnice, toda dobro poučeni krogi trdijo, da je dobil Kjosjevanov posebno in važno nalogo. Imel bo naročilo v tujini zbirati resnične podatke o mednarodnem političnem položaju in o ciljih vseh vojskujočih se držav.

Nemško letalstvo je pobilo 400.000 poljskih civilistov

Pariz, 28. marca. AA. Havas: Ob sporočilu nemškega veleposlanika v Washingtonu zastopniku ameriškega tiska, da se zavezniki ne bodo ustrašili niti bombardiranja nemškega civilnega prebivalstva, nakar bodo Nemci prisiljeni odgovoriti z istim ukrepom, pripominja poljska vlada, da so za časa poljsko-nemške vojne ubili Nemci čez 400.000 civilnega prebivalstva, večinoma žen in otrok. Ta pokol je bil storjen navzlic Hitlerjevi osebni odredbi, da letalstvo odprti mest in civilnega prebivalstva ne sme bombardirati.

Mažarski vojaški obisk v Rimu

Budimpešta, 28. marca. AA. MTL. Poveljnik madžarskega vojnega letalstva polkovnik Laszlo Harry je odpotoval v spremstvu načelnika štaba madžarskega letalstva ter letalskega atašee italijanskega poslanstva v Budimpešti generala Mattea v Rim. Poveljnik madžarskega letalstva bo obiskal v Rimu italijanskega državnega tajnika za letalstvo generala Pricola, kateremu bo izročil madžarski veliki križ za zasluge, s katerim je Pricola odlikoval regent Horthy zaradi zaslug za razvoj madžarskega letalstva.

Velik požar v Berlinu

Berlin, 28. marca. o. Včeraj je nenadoma nastal velik požar v Berlinu v neki tovarnici, ki izdeluje drobno orožje. Vsa okolica v tem delu, kjer je bil požar, je bila takoj strogo zastražena in so bili pripuščeni na mesto požara le gasilci. Službeno je bilo rečeno, da je požar uničil le skladišča, kjer je bilo veliko lesa. Kako je požar nastal, ni znano.

Angleži so nezadovoljni z odstavitvijo sov. poslanika

London, 28. marca. m. Angleško časopisje se še naprej bavi z vsemi možnostmi za ločitev Sovjetske Rusije od Nemčije. Kot značilno dejstvo navaja angleško časopisje, da je angleška mornarica privratala od začetka vojne ustavlja sovjetski parnik »Vladimir Majakovski« v Honkongu in ga prefrakala. V razlagah o odstopku sovjetskega veleposlanika v Parizu Suriča pa angleško časopisje opozarja, da je od odstopka prišlo v glavnem zaradi same Suričeve osebe in šele v drugi vrsti zaradi znane brzotavke. Časopisje poudarja, da je prišel tak odstopki v najbolj nepravem času, prav tedaj, ko je Anglija pripravljala veliko diplomatsko akcijo za zbližanje zaveznikov s Sovjeti.

Angleška letala so včeraj sestrelila pet nemških

London, 28. marca. o. Včeraj je angleško letalstvo doseglo sijajne uspehe. Angleška letala so letela nad Severnim morjem, kjer so potopila neko nemško obalno ladjo. Letalo, ki je opazilo štiri nemške ladje, ki so patrolirale ob obrežju, se je pripravilo na napad in vrglo na eno od štirih ladij več bomb. Zaradi prehudega protiletalskega ognja se je letalo umaknilo v oblake. Po kratkem času pa, ko se je povrnilo, je opazilo, da manjka ena izmed štirih ladij. Ladja, ki se je potopila, je bila zadeta od bombe na sredini krova in je bilo slišati strašno eksplozijo, takoj za tem pa je nastal velik požar.

Pri včerajšnjih letalskih napadih je bilo sestreljenih pet nemških letal in eno angleško, vrste

Navzlic vsem prizadevanjem za nevtralnost so vendar balkanske države bile gospodarsko potegnjene v sedanjo vojno, in izvajajo vse vojskujoče se države nanje hud pritisk, posebno tiste, ki so jim blizu. Zaradi tega sta gospodarstvo in preskrba teh držav samih trpela veliko škodo, prizadeto pa je bilo tudi italijansko gospodarstvo, v kolikor je bilo odvisno od Balkana. Taka gospodarska zveza bi gospodarsko zavarovala Balkan in Podonavje ter jima dala večjo odpornost do vseh poskusov vojskujočih se držav.

Angleški in francoski koraki proti kršitvi norveške nevtralnosti po Nemcih

London, 28. marca. o. Agencija Reuter prinaša poluradno izjavo angleške vlade, da je netočna vest, ki jo je prinesel snočni pariski »Temp« o tem, da Anglija in Francija ne bosta več spoštovali nevtralnosti norveških obrežnih voda. Res je samo to, da se bodo zastopniki angleške in francoske vlade na eni prihodnjih skupnih sej posvetovali o tem, kakšne korake naj Anglija in Francija ukreneta z ozirom na neprestano kršitev norveške obrežne nevtralnosti po nemških ladjah.

»Times« naglašava v uvodniku, da je angleška vlada začela takoj proučevati norveško noto, ki trdi, da so angleške vojne ladje kršile mednarodno pravo in norveško nevtralnost. Z ozirom na tajne prijateljske zveze, ki obstojajo med Norveško in Veliko Britanijo, je angleška vlada posvetila temu vprašanju posebno pozornost. Treba pa je opozoriti norveške prijatelje, naj bodo v vsakem oziru nevtralni in da posvetijo isto pozornost nemškim vojnim ladjam, ki so večkrat kršile norveško nevtralnost. List posebno naglašava, da angleške ladje niso

izvedle nobenega napada na kako norveško ladjo od začetka vojne, da je pa Norveška izgubila zaradi nemških napadov 60 ladij, pri čemer je bilo ubitih 400 norveških mornarjev. Norveška vlada naj upošteva dejstvo, da patrolna služba angleških ladij varuje mirno plovbo norveških ladij.

Pariz, 28. marca. Havas. Z odločujočega mesta je bilo izdano sporočilo, ki pravi, da so netočne vesti, ki so bile objavljene v nekem snočnem pariskem večernem listu in ki se nanašajo na Anglijo in Francijo z ozirom na nevtralnost norveških obrežnih voda.

Snočni »Temp« pravi, da govore v pooblaščenih krogih v Parizu in Londonu, da zavezniki zaradi sistematične kršitve norveške teritorialnosti v norveških vodah ne bodo več spoštovali norveške nevtralnosti; to kršitev pa izvajajo nemške ladje že od začetka sovražnosti. Zato zavezniki menijo, da ne morejo več spoštovati privilegijev, ki jih od nevtralnosti svojih voda uživa Norveška.

Delovni načrt nove finske vlade

Preskrba beguncev, preosnova obrambe, obnovitev gospodarstva

Helsinki, 28. marca. o. Snoči se je po skoraj štirih mesecih odsotnosti vrnil v finsko prestolnico vrhovni poveljnik finske vojske maršal Mannerheim. Na postaji ga je pričakoval predsednik vlade z vsemi ministri. Čeprav je maršal dopotoval v Helsinki čisto na tihem, se je vendar novica o njegovem prihodu hitro razvedela, in mu je prebivalstvo po ulicah privedilo velike manifestacije.

Včeraj je bila sestavljena nova finska vlada, v kateri so naslednji močje:

Predsednik Risto Rytty, zunanji minister Vitting, pravosodni minister Lehenon, notranji minister baron Borm, minister za nar. obrambo general Valden, finančni minister Dekkalä, prometni minister Kukkenen, kmetijski minister Heikinen, prometni minister in delovni minister Sallovarä, trgovinski minister Kotilainen, minister za socialno politiko Fagerholm, minister za preskrbo Tanner. Državni podtajnik kmetijskega ministrstva je Koivisto in državni podtajnik v prometnem ministrstvu Ekholm. V vladi je devet članov parlamenta, ki pripadajo agrarni stranki, socialistični stranki in švedski narodni stranki. Obrambni minister in zunanji minister ne pripadata nobeni stranki. Zunanji minister Vitting je star 61 let in je bil na položaju ravnatelja zavoda za pomorstvo. Bil je tudi večkrat minister. Obrambni minister general Valden je 62 let star in je bil leta 1920 član finske delegacije na mirovni konferenci v Dorpatu in je bil tudi član finskega zastopstva, ki je nedavno sklenilo mir s Sovjetsko Rusijo. Na Finskem je znan kot osebni prijatelj maršala Mannerheima in je stopil v vlado po njegovi želji.

London, 28. marca. o. Včeraj se je nova finska vlada prvič pokazala parlamentu. Predsednik vlade je prebral načrt za delo nove vlade. Načrt vsebuje naslednje glavne točke:

1. Naselitev vseh tistih, ki so izgubili svoje domove zaradi bega. Vseljevanje tujih državljanov na finsko ozemlje ne bo dovoljeno.

2. Preosnova vse narodne obrambe tako, da bodo Finsko še bolj zavarovali kakor dozdaj.

3. Obnova finskega izvoza.

4. Ustelitev finških financ.

Finska vlada je zdaj izpraznila vse ozemlje, ki ga je morala odstopiti Rusiji. Prebivalstvo iz odstopljenih krajev je pobežalo pred boljševiki. Tako ni n. pr. v Viborgu ostal niti en

Finec. Na vsem ozemlju od Ladoškega jezera pa do Finskega zaliva se je našlo vsega kakih sto ljudi, ki hočejo rajši živeti pod Sovjeti.

Sovjetska vlada je protestirala pri finski vladi, ker Finci ne marajo pošiljati živega sovjetski vojski v Hangou in so finske elektrarne ustavile v mestu tudi električni tok.

Po podatkih z merodajnega mesta je bilo na Finskem v vojni uničenih čez tisoč mostov in 1250 raznih industrijskih poslopj. Številne električne centrale so podrtle, mnoge električne centrale pa so v krajih, ki jih je Finska odstopila Sovjetski Rusiji.

Stanje grške državne obrambe

Atene, 28. marca. Grški listi prinašajo podrobnosti o delu Metaxove vlade za preosnovo grške vojske in obrambe. Od proračunskega leta 1936/37 je bilo do sedaj izdanih čez 6 in pol milijard drahem za obrambo. Več kot milijardo je šlo za utrdbe ter čez milijardo za izpopolnitev prometnih zvez. Ostanek je bil uporabljen za nabavo vojnega materiala. Že leta 1936 so začeli delati tako imenovano Metaxovo črto, pri kateri dela od leta 1936 stalno čez 3000 delavcev. Črta je iz betona ter ima gnezda za topove in strojnice. Meseca avgusta leta 1936 je imela Grčija samo 4 protiletalske tope, sedaj jih ima 200. To razmereje velja tudi za topništvo, letala, oklopne avtomobile itd. Položaj Grčije v Balkanskem sporazumu je postal jasen in trden. Posebno pristrani odnosi vladajo s Turčijo, s katero je bil podpisan pakt o nenapadanju. S solunskim paktom so utrjeni in določeni odnosi Balkanskega zporazuma do Bolgarije. Komunistem je v Grčiji zatrti. Državljanska mobilizacija je vsestransko zagotovljena. Ojačanje državne obrambe in vsi ostali ukrepi so bili izvedeni brez ovredbe novih davkov.

Netočne vesti o JRZ

Belgrad, 28. marca. m. V svoji snočni izdaji je belgrajska »Pravda« ponatisnila iz »Mariborskega Večernika« vest, ki pravi, da so pristali ministri za gozdove in rudnike in 2. podpredsednika JRZ dr. Džaferja Kulenovića sklenili izstopiti iz JRZ in prestopiti v Hrvaško kmečko stranko. Zaradi tega je predsedstvo glavnega odbora JRZ izdalo sporočilo, v katerem izjavlja, da je vest Ribnikarjeva lista brez vsake podlage in da ni na njej niti trohice resnice.

Belgrajske vesti

Belgrad, 28. marca. V Belgradu zaseda plenum glavnega odbora Jugorasa. Ne sestaniku zastopata Zvezo združenih delavcev Jože Langus in France Prežljak.

Belgrad, 28. marca. m. V Belgradu je danes priselala madžarska trgovinska delegacija, ki se bo pogajala za sklenitev nove trgovinske pogodbe med našo državo in Madžarsko.

Belgrad, 28. marca. m. Danes so se vrnili v Belgrad še zadnji ministri. Danes popoldne bo imela vlada svojo sejo, na kateri bo sprejela 4 dvanajstine. Zvečer pa pride v Belgrad tudi predsednik senata dr. Korošec, da se bo udeležil sestanka banovinskega odbora JRZ za drinsko banovino.

Vesti 28. marca

Sv. oče Pij XII. je včeraj sprejel 4000 italijanskih in tujih romarjev ter imel pred njimi govor, v katerem je dejal, da vidi v padanju morale in mednarodnega zaupanja veliko nevarnost za ves svet.

Holandske letalske tovarne so izdelale novo letalo, ki doseže 700 km na uro.

Nemški zunanji minister von Ribbentrop se trudi, da bi prišlo do osebnega sestanka med Hitlerjem in Stalinom, ki naj bi se sešla na nekdanjem poljskem ozemlju, kar pa je Stalin odbil in zahteva, naj bi kancelar Hitler potoval v Moskvo. Tako poroča londonski »Daily Telegraph« iz danskih virov.

Sklep o razdelitvi Poljske med Nemčijo in boljševike je bil sprejet že 10. avgusta lani, ravno tako tudi sporazum o tem, da bo Nemčija pri sovjetskem napadu na Finsko nevtralna. Taka odkritja prinašajo sedaj angleški listi.

Pretekli teden so po vsej Franciji zaprli veliko število komunistov pripadajočih vsem stanovom, ker so se po nalogu nemške vojske službe bavili s špijažo in skušali slabiti notranjo silo Francije.

V Soliju je dopotovala skupina nemških prometnih strokovnjakov, ki naj uredi v Bolgari vsa vprašanja za prevoz ruskega petroleja čez Bolgarijo v Nemčijo.

Italijanski dnevnik »Telegrafo« včeraj spet poroča, da bo sovjetski zunanji minister Molotov danes prišel v Berlin na važne posvete.

O velikem nezadovoljstvu na Dunaju ter v Avstriji poroča francoska agencija Havas. Po njenih vesteh so se avstrijski vojski ponekod uprli in so morale nemške oblasti razorožiti več stotnih, vsak petnajsti vojak pa je bil ustreljen.

Po vsej Spaniji praznujejo danes prvo obletnico osvoboditve Madrida po vojski gen. Franca. Finsko vseučilišče v Helsinkiju je včeraj praznovalo 300-letnico obstanka. Če bi bili Finsko do kraja zasedli nosilci in branilci rdeče omike, bi bilo za triletnico vseučilišča konec.

Po vsej Švici bodo prihodnji mesec organizirali dan za pobiranje prispevkov v korist finskih otrok, katerim je »sonce mladine«, Stalin, dal pobiti starše.

Do precejšnjih nemirov je prišlo včeraj v indijski prestolnici Kalkuti, kjer stakajo cestni promet. Prvič po desetih letih je morala angleška policija streljati na stakujoče.

Ves francoski tisk soglasno odobrava odstavitev sovjetskega poslanika Suriča na zahtevo francoske vlade. Listi pravijo, da se je zdaj načelo vprašanje o morebitni ustavitvi rednih zvez med Francijo in Sovjeti. Položaj je zdaj čisto jase: Francija je v vojni z Nemčijo, Rusija pa je zaveznica Nemčije. Zaradi tega in pa zaradi zagotovitve notranjega miru v Franciji je treba sovjetsko veleposlanstvo v Parizu kar zapreti.

Posebni odposlanec predsednika Roosevelta, Sumner Welles, bo danes dopotoval v New York in od tam takoj krenil v Washington k predsedniku Rooseveltu, da mu poroča.

V nemško pristanišče Kiel je priplula pomožna vojna ladja »Altmark«, s katere so Angleži pred dobrim mesecem dni vzeli 300 ujetnikov. Te ujetnike, ki jih je »Altmark« jemala z nemških podmornic in bojnih ladij, so menili voziti po vseh večjih nemških mestih in jih razkazovati v dokaz nemške oblasti nad svetovnimi morji. Angleži so to preprečili. Nemški tisk jih spet hudo napada, da so s tem kršili določila mednarodnega prava.

Ameriški senat je ustanovil poseben odbor, ki bo preiskoval in onemogočil delovanje vseh društev, katere so v službi propagande tujih držav. Ukrep bo zadel zlasti nemške in sovjetske propagandne ustanove, ki jih je v Ameriki veliko.

V pušavi južno od Kaire so se včeraj začele velike vaje angleških, egiptovskih, indijskih in avstralskih čet.

Turška vlada bo v kratkem razpisala mednarodni natečaj za veliko kostnico, v katero bodo spravili posmrtno ostanke pokojnega predsednika Ata Turka in raznih drugih turških zaslužnih mož.

Mussolinijev zaupnik Gayda priobčuje v listu »Giornale d'Italia« vrsto člankov pod naslovom »Ali se je bilo moči izogniti vojni?« in pravi, da Zveza narodov zaradi svoje zamisli tega ni mogla preprečiti. Tudi v bodoče ne bo mogla vojne preprečiti nobena evropska federacija, ki ne bo spravila v ravovesje raznih novih nacionalizmov in njihovih političnih ter gospodarskih zahtev. Zato je treba pravičnejše razdeliti zemljo in njeno bogastvo, izenačiti stroške proizvodnje, plače in cene izdelkov ter trgovske postojanke.

Nove napovedi o spremembah angleške vlade spet prinašajo londonski listi. Te spremembe baje ne bodo prav obsežne in ne bo prišlo v vlado dosti novih ljudi, marveč bodo sedanji ministri zamenjali svoja mesta; ustanovljena pa naj bi bila tudi ožja vojna vlada.

Z današnjim dnem so bili premenjeni vsi pokrajinski tajniki italijanske fašistske stranke. Spremembe so se začele takoj po nastopu novega glavnega tajnika Mutija. Na vodilna mesta so prišli sami stari fašistski bojovniki, prostovoljci iz Abesinije in Spanije.

Italijanski zunanji ministr grof Ciano je pred dvema dnevyoma priredil kosilo jugoslovanskemu poslaniku v Rimu Hrističu. Kosila so se udeležili poleg Ciana in Hrističa še glavni tajnik fašistske stranke Muti, osebje našega poslanstva ter naš vojaški, mornariški in letalski ataše v Rimu. V rimskih diplomatskih krogih pripisujejo temu političnemu kosilu velik pomen.

V zadnjem seznamu padlih angleških letalcev je tudi pilot Sloum, ki je preletel vsega skupaj 1.600.000 km.

Italijanska utrjena črta, dolga 1500 km in segajoča od začetka francoske meje pri San Remu vzdolž francoske, švicarske, nemške in jugoslovanske meje do Sušaka, je po uradnem sporočilu končana.

Trgovsko združenje za okraje Celje, Šmarje in Gornji grad si je kupilo novo hišo

Celje, 28. marca.

V veliki dvorani Narodnega doma se je danes ob 9 dopoldne pričelo zborovanje drugega največjega združenja v Sloveniji, zborovanje članov Zdrženja trgovcev okrajev Celje, Šmarje pri Jelšah in Gornji grad. Zborovanje je vodil predsednik g. Košir Ludvik iz Prekopa pri Vranskem. Po pozdravu zastopnika TOI in zastopnikov tiska se je spomnil pokojnih članov Bršnika iz Sv. Jurja ob Taboru, Srebočana v Šmartnem v Rožni dolini in Cvenka Alberta v St. Petru v Savinjski dolini, takoj nato pa poročal o gospodarskem položaju in vplivu svetovnih dogodkov na gospodarstvo. V preteklem letu je Zdrženje prav plodno delovalo. Kupilo je v Celju v Gosposki ulici bivšo Polantovo hišo za 282.000 din.

Tajniško poročilo je podal g. Coklin Anton iz Celja. Konec leta je Zdrženje štelo 641 rednih in 6 prostovoljnih članov, med letom je prijavilo obrt 34, odjavilo pa 47 ljudi, tako, da šteje Zdrženje 628 rednih in 6 prostovoljnih članov. Na področju Zdrženja je 305 trgovin z mešanim blagom, 160 lesnih trgovin, 54 trgovin z deželnimi pridelki, 28 z živino, 8 z usnjem, 14 s sejarstvom, 17 branjerij, 9 trgovin z vinom, 49 raznih trgovin in 24 javnih tehničnih.

Prav zanimivo je poročal tajnik o novi zakonu o pobijanju nelagajne konkurence. Uprava Zdrženja je predlagala, da bi se ustanovila pri Zbornici posebna komisija, obstoječa iz trgovskih strokovnjakov, ki bi naj o sporih zaradi nelagajne konkurence, vsaj kar se tiče oškodovanih trgovcev zaradi konkurenčne prodaje blaga, nastopila. Zdrženje je protestiralo, da se pri določitvi novih cen soli niso upoštevali prevozní stroški podeželskih trgovcev, ker jim ti vzamejo ves dobiček pri prodaji. Zastojne vrede pri nabavi soli ne krijejo povsem izdatkov za papirne vrečke, ki jih mora trgovec dodati pri nadrobni prodaji. Zdrženje se je pritožilo proti naredbi, da ne smejo trgovci prodajati živinske soli. Posebno presenečenje so doživeli trgovci detalisti o božičnih praznikih. Monopolna uprava je čez noč znižala ceno petroleja pri drobni prodaji na 7 din. Mnogi trgovci so imeli na zalogi še nekaj petroleja, ki jih je stal liter 7,20 do 8 din, nekateri so imeli celo ameriški petrolej, katerega so plačali po 9 din. Ker so organi finančne kontrole odločno zahtevali, da se mora prodajati petrolej po maksimirani ceni, so izgubili prav lepe vsote. Zveza trgovskih združenj je zahtevala od oblasti, da se pri trgovcih popišejo zaloge petroleja, da bi se jim razlika, oziroma izguba povrnila. Te intervencije pa so bile brezuspešne. Zdrženje je imelo zaradi pomanjkanja petroleja mnogo dela, saj je bilo treba mnogokrat pismeno in telefonično posredovati, da bi se tu in tam poskalala kaka cisterna petroleja. Zborovalci so podarjali, da nam v Sloveniji ne bi bilo treba trpeti pomanjkanje petroleja, saj imamo dve rafineriji, če bi s tem ne delali težav monopolska uprava in tuje trdke.

Preteklo leto smo doživeli, da je pričelo primanjovati sladkorja. Sladkor se je znižal pri kilogramu le za 50 par. Mnogo bolj potrebno kot znižanje cen soli bi bilo potrebno znižanje cen sladkorja. Preteklo leto smo imeli dobro sadno letino. Sadjarji bi vkuhali mnogo več sadja. Če bi

sladkor ne bil predrag, bi ga več vnovčili in bi ne kuhali žganja. S tem bi preprečili nesreče. Zdrženje je protestiralo, da znižujejo cene sladkorja le na račun trgovcev detalistov, medtem ko bi bilo edino pravično, da se znižanje izvrši na račun mnogo previsoke državne trošarine, zlasti pa na račun milijonskih dobičkov sladkornih tovarn. Pred kratkim je bilo sklenjeno, da se odpošlje v v Belgijo deputacija, ki bo merodajne oblasti opozorila, da je trgovcem nemogoče držati se prodajnih predpisov sladkorne centrale in bo skušala doseči, da se izdane naredbe prekliče.

Mnogo se je razpravljalo o krošnjarstvu, o uredbi o minimalnih mezdah za trgovske nameščence ter uredbi o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije.

Blagajnik je poročal, da je v preteklem letu 149.973 din dohodkov in 87.535 din izdatkov. Presežek znaša 61.737 din, čisto premoženje Zdrženja pa 339.763 din. Na predlog revizorja g. Vizoviška iz Zalca je dobil ves odbor razrešeno s pohvalo. Nato je bil sprejet proračun za l. 1940. Predvideva 96.000 din izdatkov in prav toliko dohodkov. Člarnarina za vsakega člana znaša 50 din.

Ljubljana od včera do danes

Iz megle dne jutri, ki je pokazalo oblačno nebo z nezanesljivimi, spreminjajočimi se jasnimi, se je pod močnimi sunki svežega, podjetnega vetra napravil včeraj še kmalu dopoldne imeniten, izredno lep in prijeten epomladanski dan. Sonce se je uprlo v zemljo z vso mlado silo, pokazalo je, koliko je že pridobilo iz svoje vztrajno napredujoče rasti po nebu. Dan je postal bleščeč, pokrajina je dobila nekakšno navdušujočo širino in svobodnost, ki je z radostjo polnila srca ter v ljudeh vzbujala spomine po veselih potovanjih v sinje daljave in na visoke kraje, odkoder se očem in duši odpirajo svetli vidiki. Sijala so okna na hišah, ulice so se kopele v nemirni rumeni svetlobi, od zemlje se je maresnikavno okrog skoraj nehoti oziralo na plavo nebo, odkoder je s prijazno solnčno lučjo radodarno bilo veselje nad življenjem v sledeje srce. In od množičnih, eneoblikih oblačnih gomadi, ki so stale na vseh starih mestnih robovih, nepremično in skrivnostno tuje kakor bajno pogorje, se je spuščala v duše nekakšna radostna slutnja, da so se vznemirile ob skoraj nezavedno prebrujenem hrepenenju po lepem urah, ki naj bi jih prinesla bližnja bodočnost. Sveži veter, ki je romal po cestah in okrog hišnih ogolov, je varoval pred pripeko. Zelena voda je veselo bliščala in dvakrat lepše se je zdela nežno spomladansko cvetje, ki so ga bili v mesto prinesli otroci z dežela. Ob takih dneh na neki nerazumljivi način postane vsakemu mestnemu človeku razumljiva njegova priredba, ki govori o prostornih, svetlozelenih livadah, čez katere teko jarki z zamolkotno rjavo vodo in o temnih, šumečih gozdovih, ki jim veje zibljejo spomladanske sapa. To cvetje molče pripoveduje o beli hišici, okrog katere rajajo otroci in se pasu ovce ter o bližini dni, ko bo ves zeleni breg zablesel v pisani lepoto, ko se bo drevje okrog hiš spremeni v rožnat oblak, privabilo na sladko pašo tisoč čebel in dalo cvetočo, dišečo streho jatom pojočih ptic.

Nekaj pa je v poznem popoldnevu, ko se je solnce že nagibalo k zelenkasto zatonu spomladanskih dni, nazadnje do kraja sklenilo sijočo lepoto in vedro zadovoljnost. Temne so postale nadanoma gore in oblaki so metali nanje grozeče, hladno plavo senco. Odtam so se jele naglo razvijati vojske sivih oblakov, njih urai pohod je podpiral močan veter, ki je pahal neslišno drseče gmozi k sredi neba. Od severa, od vzhoda in od zahoda so se valile trume, že je pokrila zemljo ogromna senca in jasní juri je postal vabljivši, ker se je zasedla njegova lepota otožnosti. Ure so minevale, solnce je zatnilo za temno črto pasu iz oblakov in gozdnatih hribov. Sivo je postalo vse nebo, ko se je spustil mrak in za njim temna noč.

Kmalu je začelo pršeti. Še je tu pa tam slabotno posvetila poamezna zvezda — kakor pojemajoča luč, pa tudi ta je omagala pod naletom hitrih oblakov. Pršelo je vedno močnejše, tla so se zmnožila, nazadnje se je vsul gorak spomladanski dež. In ponoči je bilo prav pošteno, moč naiva pa je še rasla, ko se je začelo daniti. Odprla so se nebeske zatvornice, vode so se spustile z višav. In ko je pred sedmo jutranjo uro nalipl ponehal, ni nihče mogel verjeti, da bi jasnila, ki jo je narahlo odgnil zahod, že utegnila pomeniti lep dan. Že prav kmalu je izginila — nebo pa je dobilo nekakšno jeklenosivo, svetlo barvo. Sonce je ostalo za tem oblačnim prestalom. Prav malo je verjetno, da bi danes razmočeno sivo zemljo še osrečilo s svojim zlatim, prijetnim smehljajem.

Ob hišah je postalo živahno

Pomladanski čas je prišel kakor vsako leto okraja z nekaj sijajnimi dnevi, ki jih pozneje skoraj dočela izrinejo deževni, pušni in blatni dnevi. Le tu pa tam dobimo še kakšen jasn dan — skoraj po dožah

Sah v Budimpešti

Budimpešta, 28. marca m. Včeraj so igrali na mednarodnem šahovskem turnirju v Budimpešti tretje kolo. Bi-švi svetovni prvak dr. Euwe je igral proti madžarskemu mojstru Barczu. Barcz je v začetku dobro igral in spravljal bivšega evropskega prvaka v zagato, toda kasneje ni znal krepko nadaljevati, ker ga je prevzel strah pred močnejšim igralcem. Njegovo napako je dr. Euwe izabil, si priboril prednost in nato z lahkoto zmagal.

Kot drugi par sta igrala Madžara Balle in Szabo. Slednji ni imel sreče in je moral po trdovratni borbi kloniti pred mlajšim tovarišem. Szabo je s tem izgubil vsako nado na prvo ali drugo mesto na tem turnirju. Po vsej verjetnosti se bo moral celo za tretje mesto težko boriti. Dosejel je izgubil dve igri in le z dr. Vidmarjem je remiziral.

Dr. Vidmar je igral z Rethyjem. Madžar je kmalu naredil malo napako in se je moral odslej le braniti. Dr. Vidmar je partijo v lepem stilu dobil.

Stanje po tretjem kolu je sledeče: dr. Euwe 3, dr. Vidmar 2 in pol, Barcz 2, Balle 1, Szabo pol, Rethy 0 točk.

Danes se igra najbolj zanimivo četrto kolo. Srečala se bosta velemojstra dr. Euwe in dr. Vidmar. Ta partija bo tudi odločilna o prvem mestu. Dr. Euwe rabi le pol točke in ima zmago tako rekoč zagotovljeno. Ni pa izključeno kakšno presenečenje.

Samo tehnično sodelovanje med opozicijskimi skupinami

Zagreb, 28. marca. j. »Hrvatski dnevnik« poroča: Svoj čas je JNS predlagala radikalni in demokratski stranki nadaljevanje sodelovanja, ki se je začelo pri volitvah 11. decembra 1933. Za sodelovanje z radikalno stranko se posebno poteguje eden glavnih finančnikov stranke Ilija Mihajlovič. Predsednik stranke Peter Živković je govoril o tem predlogu na zadnjem sestanku JNS v Zemunu poudarjajoč, da skupno sodelovanje radikalov, demokratov in JNS ne pomeni »srbske fronte«, proti kateri se je izrazil tudi Pater Živković. Živković se je mudil v svojem volilnem okrožju v Negotinu, nato pa se je odpeljal v Niš, kjer je obiskal obolzelega predsednika radikalne stranke Aca Stanojeviča, pri katerem je bil nekaj dni prej tudi Ilija Mihajlovič. Ob tej priliki piše »Trgovski glasnik«: »V političnih krogih menijo, da more biti sodelovanje med opozicijskimi strankami samo tehnično značaja, med tam ko dvomijo, da bi moglo priti do druge širše in načelne sodelovanja. To bi bilo težko izvesti, ker sta bili radikalna in demokratska stranka pretekla leta v politični borbi in na terenu na čisto drugačni osnovi kakor JNS.«

Dve nesreči in požar

Na velikonočni ponedeljek se je nevarno obstrlel v Podgorčih 16 letni Hanželič Slavomir. Neki fant je držal v roki nabito pištolo, Slavko pa je stal pred njim. Orožje se je nenadoma sprožilo ter je dobil Slavko hude poškodbe na desni roki. Moral se je zateči k zdravniku.

V Savcih so pri nekem posestniku podirali velik hrast. Zaposlen je bil tudi 56 letni Klemenčič Jožef iz Savskega vrha. Hrast se je nerodno prevagnil ter je pod seboj pokopal Klemenčiča ter ga na mestu ubil.

Na Forminu je v ponedeljek zvečer pogorelo gospodarsko poslopje, last Kovačeca Alojza, posestnika na Forminu. Požar je naredil večjo škodo, vendar se je treba zahvaliti gasilcem na Forminu, ki so takoj prihiteli pomagat ter tako omejili požar, kljub nevarnemu vetru.

Kamnica pri Mariboru dobi pošto

Po dveletnem prizadevanju je končno uspelo pripraviti merodajne oblasti, da bo dobila Kamnica pri Mariboru svojo pošto in telefon. Do sedaj je bila Kamnica dodeljena pošti Maribor I, ki je morala opravljati dostavo pošte na tem področju. Zvezano je bilo to za dostavljača, pa tudi za tamnošnje prebivalstvo z velikimi neprijetnostmi. Okoliš nove pošte v Kamnici bo zelo velik, ker bo segal od Vinarja do bližnje Sencieve ter od Drave do Sobra in Sv. Kungote. Ker je Kamnica važna letovišarska postojanka z velikim prometom v poletnem času, bo nova pošta s telefonom važna tudi iz tujsko-prometnih razlogov.

Organizacija rezervnih podčastnikov v Mariboru

Maribor, 27. marca. Rezervni podoficirji v Mariboru si ustanavljajo svojo organizacijo ter ima pripravljali odbor svoje prostore na Rotovškem trgu 1, kjer se dajejo pojasnila ter sprejemajo prijave vsak torek in četrtek od 18 do 19. Vsak rezervni podčastnik naj prijavi svoje podatke z očetovim imenom, pristojno občno, sedanjim poklicem in bivališčem, činom v vojski, številko vojaške knjižice in komando, ki mu jo je izdala. Za vpis, znak in legitimacijo naj se pošlje 20 din in slika, za članarino pa najmanj četletni iznos 9 din. Vsak član bo dobival glasilo Zdrženja rezervnih podoficirjev v Belgradu »Narodna država«. Za pismene prijave in pojasnila naj se priloži znakma za odgovor ter naj se pošljejo na naslov: g. Črepinko Franjo, poveljnik U. R. P., Marijina ul. 24.

Mariborski drobž

Prijave dijakov-vojakov v Mariboru. Vsi dijaki, roj. v letih od 1914 do vključno 1920, ki želijo letos odslužiti svoj dijaški rok, naj se nemudoma, a najkasneje do 12. aprila t. l. javijo mestnemu vojaškemu uradu v Mariboru, Slomškovo trg 11, soba št. 3. Prijave za v Maribor pristojnih rekrutov-dijakov, ki stanujejo izven Maribora, naj se dostavijo pismeno z vsemi potrebnimi podatki, kakor rojstno leto, kake žole je dijak dovršil, točen naslov etc. Prijav rekrutov-dijakov, ki ne stanujejo v Mariboru in v Maribor niso pristojni, mestni vojaški urad v Mariboru ne sprejema. Taki dijaki naj se obrnejo za informacije na svojo domovinsko občno. Po 12. aprilu 1940 vojaški urad v Mariboru ne bo več sprejemal prijav za odsluženje v letošnjem roku ter bodo dijaki, ki zamudijo prijavo, pozvani na odsluženje roka šele leta 1941.

Cene zelenjavi so močno padle, saj je pridelka vedno več. Zato pa se je na drugi strani pojavila zamera, naj bi bile cene mesu vseh vrst zvišane za dva dinarja pri kilogramu. Mesarji pravijo, da je ta ojhova odločitev popolnoma pravilna in utemeljena, saj so se tudi cene goveji živini zvišale in prišle že na 8,50 din za kilogram.

Smrt vznemirja Craigley College

»Gospod inšpektor, slavo mi kradete! Pravkar sem hotel o tem govoriti! Tako je! Pismo je bilo poslano odtod, preden je gospa Bernard-Mosse odpotovala iz Amerike.« To je dokaz, da je imela gospa tukaj pomagala.

Sofija je vzkliknila, gospod Hiff pa je skočil na nože.

»Pojdite no, gospod! Vsa ta vaša bajka je smešna, strašno otročja! To je sramota! Vi klevetate krasno žensko...«

Toda nenadoma se mu je zataknilo. Vsi pogledi so se obrnili proti vratom, ki so se bila naglo odprla: Harvey Netton je stal na pragu.

Za njim pa je stal visoki cerkveni dobojantstvenik, ki se je razgovarjal z debelim policajem.

Spremljevalec profesorja za angleščino ni bil nihče drugi kot monsignor Lucas, doktor bogoslovja in škof iz Saltmarcha.

DVAINDVAJSETO POGLAVJE

Kriza

Pojav škofa in njegovega varovanja je za trenutek obrnil splošno pozornost od gospe Bernard-Mossejeve. Inšpektor in šef policije eta vstala, kakor bi bila v dvomu, če je treba ponovno prijeti aretiranca ali pa se mu opravičiti po vsem tem, kar

sta slišala. Storila pa nista ničesar, temveč sta se zagledala v monsignora Lucasa, ki se jima je bližal z vedrim obrazom.

»Upam, da vas ne motiva, sir Willfrid,« je rekel, »toda gospod Netton je želel, da bi bil navzoč pri tem sestanku. Ker sem ga na svojo odgovornost izvel iz zapora, sem mislil, da bo najboljšje, če ga ne izpustim izpred oči!«

Obrnil se je k Sofiji:

»Vidite, da sem vas poslušal, mala moja! Čeprav nista bila niti sir Willfrid, niti inšpektor Soudners na policiji, je sodnik, ki je moj dober prijatelj...«

Sofija je prikimala z glavo, njene oči, v katerih se je zrcalila nemavna zmedenost, pa se niso mogle ločiti od Harveya, ki je pristopil h gospe Bernard-Mossejevi ter ji položil roko na ramo.

»Kaj se dogaja, Mira?« jo je vprašal nežno.

»O David! Obtožujejo me! Vi me boste branili, ali ne? Oh, to je preveč strašno!... Ne morem si misliti...«

Profesor angleščine je ledeno pogledal sira Willfrida.

»Kaj naj to pomeni?«

Z MacPheyevo pomočjo je šef policije na kratko razložil položaj.

Harvey je poslušal zelo pazljivo in švigal z očmi po sobi ter od časa do časa

zastavljal vprašanja, na katera je ponavadi odgovarjal detektiv.

Ko so mu vse razložili, ni dodal nobene pripombe, temveč se je samo veselo zavrnil gospa Bernard-Mosseje.

Tedaj je MacPhey spet povzel besedo. Obrnil se je k šefu policije.

»Pravkar sem vam bil pojasnil, sir Willfrid, da je gospa Bernard-Mosseje edini krivec. Menim, da je precej drzno od njene pomočnice, če se pojavi nad nami, ko se mu je z neko izmišljotino posrečilo priti iz zapora...«

Toda nekaj podobnega sem pričakoval. Običajno se zločinci vzajemno podpirajo. Saj se je lahko računalo, da Harvey ne bo pustil gospe Bernard-Mosseje, da bi sama odgovarjala pri zaslišanju, — zlasti v takih okoliščinah!«

V Sofijinem obrazu ni bila niti kapljice krvi več. Gospodična Santaia, ki je tako mirno poslušala obtožbo proti gospe Bernard-Mosseje, se je vsa stresla, ko je videla, da je tudi profesor angleščine zapleten v afero.

»O dobri Bog!« je razburjeno vzkliknil škof in dvignil roki proti nebu.

»Pa menda vendar nečete s tem reči, da sem s svojim vplivom osvobodil nekoga, ki ga obremenjuje resen sum? Mislim sem, da je gospod Netton obtožen edino zaradi prekrška zakona o zaposlitvi tujcev!«

»Da gospod, njega bremeni težak sum! Morebiti je gospod Netton celo morilec!« je rekel MacPhey in pogledal Harveya.

»V vsakem primeru pa je pomočnik pri

teh zločinih. Seveda bo trdil nasprotno. Toda zato se nam ne bo izvil iz rok! Inšpektor Soudners je prej pripomnil, da je imelo pismo, ki je bilo gospe Bernard-Mosseje poslano iz Saltmarcha, poštni žig z datumom pred njenim odhodom iz Amerike. Tako je! Toda ta datum ni zgodnejši kakor dan, ko je profesor Netton pričel z delom v Craigleyju! To pismo je poslal Harvey, in sicer iz dveh razlogov: prvič, da bi obvestil gospe Bernard-Mosseje, da je napočil čas za njen prihod. Drugič, da bi začel z izvedbo načrta, po katerem bi vsa odgovornost padla na Hellerja. Stvar je sledeča: David Harvey, igralec-amater iz Saint Paula, je ljubimec gospe Bernard-Mosseje!«

»Nel Nel To je...«

Sofija je bila skočila s stola, toda njen oče jo je potegnil za obleko, da je spet sedla.

»Res je, da jima nismo mogli prepričati prvega dela v njunem načrtu,« je hitro nadaljeval MacPhey. »Toda ne bo se jima posrečilo, da bi izpeljala tudi drugi del načrta! Mira Lenoire in David Harvey sta bila, kakor sem vam dejal, ljubimca. Nekaj časa sta živela na stroške starega Harveya, dotlej, dokler se temu ni zdelo vse skupaj preneumno, in dokler ni svoje-mu sinu odpovedal podporo!«

Izpod velikega modrega klobuka gospe Bernard-Mosseje je prihajalo vzdihovanje.

»Ker naša ljubimca nista imela niti počenega groša več, kaj jima je tedaj še ostalo?« je nadaljeval MacPhey. »Mira

Lenoire je poiskala žrtve ter je našla gospe Bernard-Mosseje, sodnika v Saint Paulu. Ni bilo potrebno več kakor sedem dni, pa se je z njim omožila. Harvey pa je odpotoval v Anglijo in čakal na ugodno priliko.«

Detektiv je ponudil šefu policije neki časopis.

»Glejte, gospod, tu so slike s svatbe Bernard-Mossejevih, s svatbe, ki naj bi prinesla bogastvo paru Harvey-Lenoire! Čim je bila poroka opravljena, se je areta nasmešnila temu goljufivemu in zločinskemu paru. Izvedela sta, da člani neke družine Heller groze sodniku, in da je ta poslal svoja dva sinova v Anglijo, da bi ju obvaroval pred maščevalci. Takoj sta skovala načrt, kako bi odstranila s poti oba dečka in zločine pripisala Hellerjevemu. Harvey je nemudoma odpotoval v Anglijo. Njegov ujec dr. Rollandson je ravnatelj nekega kolegija v Oxfordu. Harvey je bilo lahko, da je od njega dobil priporočilo. S tem priporočilom je dobil zaposlitev v Craigleyju. Tu, na kraju samem, je lahko mirno čakal na ugoden trenutek. Ko se mu je zdelo, da je ta trenutek prišel, se je poslal Miri Lenoire dogovorjeni znak: »Tu smo in čakamo.« Čeprav se je komaj vrnila s svatbenega potovanja, je začela nagovarjati svojega moža, naj jo pošlje v Anglijo, da bi pazila na otroka. Zнала si je v tem kratkem času pridobiti popolno zaupanje svojega moža, in lahko ga je pre-

Od tu in tam

Preračun banske oblasti v Zagrebu je končno urejen in znaša okrog 1 milijardo in 400 milijonov dinarjev skupaj s proračunskimi rezervami. S tem v zvezi je imel podpredsednik vlade dr. Maček v Zagrebu zadnje dni več konferenc z banom dr. Sušičem, v Belgradu pa bo dr. Maček te dni uredil še zadnje točke za uvedbo finančne samostojnosti hrvaške banovine. Tako bo šlo z dnevnega reda najbolj važno vprašanje, ki je dalo Hrvatim in tudi vladni največjega problema, namreč finančno vprašanje.

Radikalski voditelj stari Aca Stanojevič se je od nedavne obolevnosti že čisto popravil in redno jemlje hrano. Prav tako se že sprejema in bere časopise. Iz previdnosti bo še ostal nekaj časa v sanatoriju, pač pa ne bo še sprejemal obiskov. Zato tudi ni pričakovati večjih političnih razgovorov ali obiskov pri Aca Stanojeviču.

Poplava v Vojvodini je vedno večja. Reke neprestano naraščajo in poplavljajo plodno zemljo. Prometni minister Beslić si je nekaj poplavljenih krajev že ogledal in odredil potrebna dela, da bi se zaščitili razni nasipi in varnostne naprave, da poplave ne bi bile še huje. Mnoge ceste so pod vodo, tako na primer cesta od Belgrada do Obrenovca, katero je voda poplavlila meter visoko. Hudo je tudi v Vukovaru, kjer je voda zalila že nad dve sto hiš, pa reka Donava še naprej narašča.

Na dvajset let obsojeni soudeleženec pri umoru Stanoilo Lazarevič iz Požarevca še vedno stavlja z gladom in se ne loti nobene jedi. Že dvajset dni vztraja pri svojem sklepu, da bo prostovoljno umrl, zato, ker za rečevo na tem svetu ni pravice. Stalno govori orožnikom, ki ga stražijo v bolnišnici, da hoče govoriti s časnikarji in jim razložiti svoje gorje, da bi s tem olajšal svojo dušo. Kljub dvajsetdnevni gladovni umir je pa bil še tako čvrst, da je odšel v spremstvu orožnika na okrajno sodišče in je tam dal napisati svojo oporoko, v kateri je vse svoje imetje zapisal svoji ženi.

Ker je bil odpuščen, je tovarnarju razbil stroje, neki Blagoje Santič iz Leskovca. Deset let je bil uslužben v tovarni, nakladnje pa je bil odpuščen, ker je bil nekaj uradel, kakor trdi tovarnar. Sentič je taval po raznih krajih in si iskal za službo, toda obstanka nikjer ni imel. Nazadnje pa se je v nedeljo priplazil podnevi do tovarne, kjer je bil deset let zaposlen, se splazil mimo spečega vratarja k strojem in jih začel s kladivom razbijati. Pokvaril je prav najbolj občutljive dele in povzročil tovarnarju okrog 150.000 din škodo. Ko je dejanje izvršil, se je spet neopazno izmuznil iz tovarne. Preiskava pa je le našla sled za njim in nazadnje so ga prijeli. Sentič je rekel, da mu dejanja ni nič žal, ker je tako razlil svoj srd nad kapitalizem, ki ga je bil brez razloga vrzel na cesto.

Člani francoskega gledališča »Francoske komedije iz Pariza so tri večere gostovali v belgradskem gledališču in imeli z vsemi svojimi predstavitelji velikanski uspeh. Pri drugi predstavi je bil navzočen tudi knez namestnik Pavle s knežino Olgo. Po predstavi je knez sprejel vse člane francoske komedije in jim podelil visoka odlikovanja. Predstave so vžgale gledalce, da so goste navdušeno pozdravljali in na koncu je vsa dvorana pela francosko državno himno »Marsejjezo«.

S skokom cen za meso, mast in slanino se je bavila tudi uprava mesta Belgrada. Tudi tam so mesarji dvignili cene, toda oblast se je hitro zamislila za pojav in pregledala vse okoliščine, ki so bile za podražitev mesa merodajne. Ugotovilo se je, da živine skoro primanjkuje zaradi prevelikega izvoza in zaradi tega, ker kmetje sedaj zaradi poljskih del neradi prodajajo živino. Končno je uprava mesta določila cene mesu in sicer takole: za goveje meso s kostmi kilogram od 12 na 13 dinarjev. Za goveje meso brez kosti od 14 na 15,50, za svinjsko meso s kostmi od 16 na 18,50 din, za svinjsko meso brez kosti od 18 na 20,50 din, za svinjsko mast od 18 na 20 din in surovo slanino od 16 na 17,50 din za kg.

256 milijonov dinarjev bo znašal preračun zagrebške mestne občine v novem preračunskem letu. Ker zagrebška občina nima občinskega sveta, temveč samo poverjenika, je bil določen poseben odbor meščanov in strokovnjakov, ki je prišel k razpravi o mestnem preračunu. Zastopani so bili vsi gospodarski krogi in organizacije, dalje pa tudi Gospodarska sloga in meščani, katere so predstavljali bivši poslanci HSS iz Zagreba na čelu s podpredsednikom stranke inž. Košutičem. Ko bo ta odbor končal z delom, bo predložil preračun banski oblasti v odobritev. Seveda se bo to zgodilo še pred 1. aprilom, ko mora preračun stopiti v veljavo.

V Belgradu so se danes začela pogajanja med našo državo in med Madžarsko za sklenitev nove trgovinske pogodbe, da bi se vendarle poživila trgovina med obema državama. Sicer imata obe državi bolj kmetijski značaj, pa je vendar Madžarska, kar se tiče strojne industrije, mnogo pred našo državo. Pred več leti je bila trgovina z Madžarsko bolj živa, ker je bila Madžarska dober kupec za jugoslovansko pšenico, katero je potem prodajala na svetovnih tržiščih pod svojo znamko. Ko pa je pri nas nastopila Privilegirana izvozna družba, je ta kupčila sosednjo državo odpadla. Pa tudi pri izvozu strojev v našo državo je dobila Madžarska kmalu velikega konkurenta v Nemčiji, ki je madžarsko blago kmalu izrinila iz balkanskega trga. Sedaj pa, ko je Nemčija v vojni, je kar gotovo, da vseh svojih obveznosti do balkanskih držav in do naše države ne bo mogla izpolniti. Sedaj spet prihaja v poštev madžarska industrija kot naš dobavitelj strojev in zato se bo verjetno trgovina med obema državama močno ojačala. Nova pogajanja pa so se začela pred dvema dnevnoma tudi v Atenah za sklenitev nove plačilne pogodbe med našo državo in Grčijo. Naša država bo skušala doseči, da se bo vse plačevalo odslej s prostimi devizami in nič več v raznih oblikah klirinškega računa.

15. aprila se bo v Belgradu odprl spomladanski belgradski velesejem. Udeležba je za sedanje razmere kar lepa in tudi iz tujine bo dosti razstavljavcev. Od tujih držav bodo priredile lastne razstave Nemčija, Italija, Madžarska, Bolgarija, Protektorat in še druge manjše države. Prav gotovo pa je, da se bo razstave udeležila tudi Francija, ki imajo svoj lastni paviljon.

Silno premoteno sta znala ponarejati poštne nakaznice dva kmeta iz vasi Tomislavca pri Požarevcu. Giclić in Mišić sta si od časa do časa drug drugemu pošiljala iz Belgrada po nekaj kovačev po pošti. Rubriko, katero je treba izpisati z besedami sta znala tako spretno napisati, da se je dalo kasneje na nakaznici takoj pripisati nekaj »ti-soč«. Tako je bilo na nakaznici 40 din, kmeta pa sta spretno naredila 4000. Nekajkrat se jima je to posrečilo. Nazadnje pa se je poštenu uradniku le preveč zdelo, da dobivata dva rečna kmeta tolikšne denarne vsote. Ko je zadnjikrat izplačal 4 jurje, je natančno pregledal nakaznico in spoznal, da sta kmeta goljufala. Vsega skupaj sta kmeta ogoljufala državo za več kakor 20 jurjev. Giclić in Mišić so vtaknili v zapor.

Iz sodne in policijske kronike

Avtomobilska nesreča pred senatom — Člani Hacetove tolpe — Natak kot baron in drugo

Ljubljana, 28. marca.

Mali kazenski senat pod predsedstvom g. Rajka Lederhase je včeraj obravnaval avtomobilsko nesrečo, ki se je 1. novembra lani primerila med 19. in 20. uro, ko je bilo že močno tema, na križišču glavne ceste in kolodvorske ceste v Medvodah. Šofer Ivan Rinaldo z Jesenic je vozil z avtomobilom z glavne ceste proti kolodvoru. Prav ta cesta je vedno močno frekventirana. Šofer je imel razsvetljene velike zaramete, tako da je Jurij Rafolt iz Medvoda št. 9 izgubil vid in orientacijo. Šofer je zakrivil, da je prišel Rafolt pod vozilo, ki ga je močno poškodovalo. Rafolt je 23. novembra podlegel poškodbam. Proti šoferju uvedena kazenska preiskava je bila prvotno ustavljena. Zasebni udeleženci, pokojnikovi dediči so proti ustavitvenemu sklepu vložili rekurz ter je apelacijsko sodišče odredilo, da dvigne drž. tožilstvo obtožbo proti Ivanu Rinaldu zaradi delikta po avtomobilskem paragrafu 205 k. z. Včeraj je bila prva razprava. Znano je, da so se na kraju nesreče, kjer je bil Rafolt poveljen, primerile že ponovno avtomobilske nesreče, ker je cesta na omenjenem kraju popolnoma nepregledna. Obdolženec ni priznal krivde in se zagovarjal, da je zavil na levo, pa je ponesrečenec zakrivil sam nesrečo. Nekatere priče so izpovedale, da obtoženec vsekakor zadene krivda. Razprava je bila prekinjena, da sodišče na prihodnji razpravi zasliši izvedenca v smislu predloga državnega tožilca.

V zapore ljubljanskega okrožnega sodišča so do včeraj pripeljali že 11 pomagačev razbojnika Toneta Haceta. Že 15. t. m. so pripeljali orožniki iz Kranja štiri osebe, ki so Hacetu pomagale pri njegovih zločinskih podjetjih, ga skrivale in prejemale od njega razno ukradeno blago. V zapore je bil pripeljan tudi Hacetov intimni prijatelj France Strmole, ki je na pustno nedeljo izvršil vlom na Primorskem. Celjski orožniki pa so včeraj privedli v Ljubljano sedem Hacetovih znancev, tovaršev in pomagačev, po večini krošnjarjev, ki so Haceta skrivali, jemali od njega ukradeno blago, ga prodajali in dajali Hacetu sploh potuho. Kazenska preiskava proti Hacetu se obsežno nadaljuje.

Natak kot baron je čudna vloga. To se je posrečilo ljubljancu — samskemu natakariju, Emanuelu Mariji G. Prav na praznik sv. Jožefa se je g. Emanuel pojavil na Bizelskem. Lepo in elegantno je nastopal. Izdajal se je za g. barona Borna. Njega je spremljala lepo blondinka, stara okoli 24 let. Prišel je v Bizelskem do nekega mizarja ter od njega zahteval ključke od Bizelske graščine. Predstavil se mu je za barona Borna iz Tržiča. Mizar

mu je verjel in izročil ključke. G. baron se je s svojo damo lepo namestil v graščini in ogledoval vse zanimivosti, dragocenosti in slike. Ko je lažbar zapuščal graščino, je skrivaj izmaknil srebrno namizno uro, starinsko zanimivost ter nekaj ženskega perila za svojo blondinko. Ljubljancan Emanuel Marija — zvaneče ime — ima na vesti še več drugih pustolovščin. Iz Bizelske graščine je izginil neznan kam in se baje potika po raznih krajih Slovenije. Varnostne oblasti se zelo zanimajo za njega in njegovo damo.

Tatvine koles v mestu so na dnevnem redu. V treh mesecih je bilo pokradenih že do 100 koles v vrednosti okoli 8500 din. Poštenu uslužbencu Ivanu Mihaliciu je bilo nedavno odpeljano izpred hotela Struklja mosko kolo, vredno 800 din, znamke »Kucman«. Izpred Novakove gostilne v Štepanji vasi pa je kolesarski tat odpeljal Mihi Štefančiču 600 din vredno kolo »Champion«. Na viškem pokopališču je neznan tat odnesel z grobnice trgovca Romana Goloba bakreno nagrobno svetilko, vredno 1000 din. Pred prazniki so se v mestu pojavili žeparji. Angeli Šmerketovi je pri Batini prodajalni v Šelenburgovi ulici neznan žepar izmaknil iz ročne torbice 360 din gotovine. Pred odhodom dolenskega vlaka je pri stopnišču na veliko soboto neznan uzmotiv odnesel Frančiški Brodnikovi iz ročne torbice 276 din denarja in še druge malenkosti. Prav na veliko soboto je neznan cerkven tat pobral v cerkvi sv. Florijana iz zaklenjene pušice okoli 20 din drobiža.

Velik vlom na Miklošičevi cesti

Lastnik »Češkega magazina« na Miklošičevi cesti št. 36 g. Mitar Car iz Metlike je snoči prijavil policijskemu stražniku, službojočemu na križišču Miklošičeve ceste in Pražakove ul., da je šele proti večeru opazil vlom, ki je bil izvršen v njegovo trgovino, odnosno skladišče manufakturnega blaga že poprejšnjo noč. Vlomilec je z dvorišča odprl okno stranišča in se nato splazil v trgovino. Odnesel je do 80 m blaga v vrednosti okoli 10.000 din. Pri vplomu sta morala sodelovati najmanj dva vlomilca. Trgovina se nahaja v bližini drogerije »Hermes«, kjer je bil pred tedni izvršen sličen vlom in je takrat padel vlomilec bogat plen v roke. Usoda umorjenega Hribernika, čigar truplo so našli na Kregarjevi njivi pri Klečah 21. t. m. zjutraj, bo v kratkem popolnoma pojasnjena. Orožniki na Ježici in ljubljanska policija so zbrali prav tehtne in težke indicie, ki obremenjujejo nekatere osebe.

Vsem ljubljanskim materam, očetom in otrokom priporočamo najtopleje, da si ogledajo danes prekrasni film vzvišene materinske ljubezni v

Käthe Dorsch, Paul Hörbiger, A. Wolf Retty, Traudi Stark

KINO UNION-u tel. 22-21 Ob 16, 19 in 21

Studenci pri Mariboru - samostojna župnija

Maribor, 27. marca.

Vesela dan bo obhajala velika občina Studenci pri Mariboru na belo nedeljo, dne 31. marca. Izpolnila se bodo srčne želje vseh Studenčanov. To nedeljo bo ustanovljena v cerkvi sv. Jožefa nova fara z naslovom: Sv. Jožef, Studenci pri Mariboru. Nova župnija bo obsegala področje občine Studenci ter bo štela 5900 duš. Umeščen bo v nedeljo tudi novi župni upravitelj. Studenci se na to veliko slavnost je dolgo pripravljali. Akcija za ustanovitev nove župnije se je začela že leta 1926. Pojavljale pa so se velike ovire, ki so zavlačevale uresnitve tega načrta. Šele 5. novembra 1938. se je vršila odločilna seja studenškega občinskega sveta, ki je pristal na ustanovitev samostojne župnije. Potem je storila vse potrebno tudi cerkvena uprava, da se ustanovi nova župnija. Oo. kapucini so dobili iz Rima dovoljenje, da smejo prevzeti upravo nove župnije. Nova župnija bo za Studence velikega pomena zlasti v verskem oziru. Pred prihodom kapucinov

v Studence je bilo versko življenje v tem čisto delavskem naselju slabo, kar ni čudno, saj je bila tu najmočnejša postojanka mariborskih socialistov, med katerimi je bilo veliko številu tudi narodnih odpadnikov. Leta 1919 so se potem naselili kapucinski redovniki, ki so se takoj z veliko vnemo lotili obnove verskega življenja, obenem pa so z velikimi žrtvami lepo obnovili cerkev ter povečali samostansko poslopje. V duhovno življenje v Studencih je z naselitvijo patrov kapucinov prišel nov duh. Z vstrajnim delom v cerkvi in šoli so se jele verske razmere boljati in z njimi se je izvršila velika izprememba tudi v narodnostnem oziru. Povsod je sedaj opaziti blagodejni vpliv dušnega pastirstva oo. kapucinov, živahno delujejo verske in prosvetne organizacije. Z ustanovitvijo samostojne župnije — ki je bila dosedaj le podružnica magdalenske fаре, pa bo versko in prosvetno delo v Studencih postavljeno na nove temelje ter bo gotovo še bolj uspešno, kakor dosedaj.

Celjske novice

Važno za rezervne častnike v Celju. Pododbor Združenja rezervnih častnikov v Celju obvešča vse rezervne častnike, da bodo predavanja: dne 20. marca ob 7 zvečer v mali dvorani Narodnega doma za častnike glavnih rodov vojske, dne 29. marca, 3. aprila in 4. aprila ob 7 zvečer v Oficijskem domu za rezervne intendantne častnike, dne 2. aprila ob 7 zvečer v Oficijskem domu za rezervne častnike sanitetske in apotekarske. Predavanja so obvezna in se bodo pričela točno ob napovedani uri. Eventuelni izostanek je treba opravičiti.

Drobne športne

Zagrebski igralci bodo igrali v državni reprezentanci. V terek so vsi belgradski listi objavili vest, da Hrvaška nogometna zveza zaradi mednarodne tekme s švicarsko nogometno reprezentanco, ki bo igrala v Zagrebu v terek 2. aprila, ne bo dovolila svojim igralcem, da bi igrali 31. marca v Belgradu proti B reprezentanci Rumunije. Na svoji zadnji seji pa je Hrvaška nogometna zveza sklenila, da bodo vsi igralci, ki jih je določil kapetan Rvorne nogometne zveze za nastop proti Rumuniji, v nedeljo igrali v Belgradu.

B moštvo naše reprezentance je torej sestavljeno takole: Glaser—Suprina, Brozović—Atanacković, Požega, Simonović—Savič, Wölfl, Matošić in Perlić. Mesto srednjega napadalca še ni določeno, ker bo igral Rogić v Bukaresti, dasi je bil prvotno določen za vodjo napada v B teamu.

V Zagrebu se z veliko resnostjo pripravljajo na srečanje s švicarsko nogometno reprezentanco, ki bo nastopila v Zagrebu proti hrvaški nogometni reprezentanci. Moštvo hrvaške zveze ima danes svoj zadnji trening. Švicarski nogometaši igrajo v nedeljo proti madžarski reprezentanci, nato pa odidejo v Zagreb, kamor bodo prišli v ponedeljek. Zagrebčani pripravljajo Švicarjem slovesen sprejem.

Zagreška Concordija, ki je prejšnjo nedeljo premagala našega ligaša Ljubljano z 4 : 1, igra v nedeljo v Mariboru proti SK Mariboru. Prepričani smo, da se bodo Mariborčani potrudili in da ne bodo izgubili tako razliko, kot je izgubila Ljubljana.

Triglaviški smuk — 31. marca.

Proga: Dolžina proge cca 4200 m z višinsko razlico cca 1000 m. Start bude na Kredarici, le v slučaju slabih snežnih razmer se Stančičeve kočje (etara proga). Cilj za tekmovalce pri Debeli buki v Sp. Krmi, za dekleta pa pri koči v Zborni Krmi. Start ob pol 11 dopoldne.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Tempe- ratura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblakovitost od 0-10	Veter (smernik in kmet)	Pada- vine mm	Vrsta
Ljubljana	752.0	15.2	8.5	91	10	S ₁	5.3 dež
Maribor	751.8	18.2	5.0	80	10	S ₂	2.0 dež
Zagreb	748.8	19.0	9.0	80	4	WSW	2.0 dež
Belgrad	749.4	2.0	14.0	80	10	S ₁	—
Sarajevo	751.9	18.0	15.0	60	6	NE	—
Žirje	753.4	16.0	16.0	70	7	S ₂	—
Split	751.8	18.0	13.0	80	8	SSE	0.1 dež
Kumbar	753.3	20.0	14.0	90	10	SE	—
Rab	752.1	16.0	10.0	80	5	SE	3.0 dež
Dubrovnik	752.7	20.0	15.0	80	10	SE	—

Vremenska napoved: Večinoma oblačno, nestanovitno in malo hladnejše vreme. Deževalo bo še v presledkih.

Koledar

Danes, četrtek, 28. marca: Janez Kap. Petek, 29. marca: Evstahij.

Obvestila

Daneš Josip, najstarejši član naše Drame, si je izbral za proslavo svojega 40letnega odrskega dela vlogo Hlestakova v klasični komediji Gogoljevega »Revizorja«. Proslava bo v prvi polovici aprila, v opernem gledališču.

Jutri v petek, dne 29. t. m. bo ponovila Glasbena Matica Škerjančevu kantato za soli, zbor in orkester na besedilo Prešernovega Sonetnega venca. To najnovejšo Škerjančevo delo je umetnina največjega pomena in je najboljšo delo, ki je bilo v zadnjem času napisano v naši literaturi za soli, zbor in orkester. Pri ponovitvi bodo sodelovali isti solisti (Francel, Betetto, Sladoljev-Još, Petrovič Roman in Tone), moški zbor Glasbene Matice in orkester ljubljanske Filharmonije pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča. Ker je ponovitev koncerta namenjena tudi našemu dijaštvu, bo začetek izjemo- ma že ob pol 7, na kar še prav posebno opozarjamo. Koncert bo v veliki unijski dvorani in so vstopnice na razpolago po znižanih cenah v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Na belo nedeljo, dne 31. marca 1940 ob 5 pol- poldne ponovi Franciskanska prosveta M. O. v franciskanski dvorani Weiser-Savinskovo dramo »Luč z gora« v režiji g. Stancera, ker je bilo ob- činstvo zelo zadovoljno in se je o igri še potem mnogo govorilo. Vlada tudi za reprizo veliko zani- manje. Da ne bodo vstopnice pošle, si jih nabavite v predprodaji pri A. Šfiligoj v Franciskanski ul. 1.

Redna letna skupščina dravske banovinske sek- cije Jugoslovanske Unije za zaščito otrok bo v ne- deljo, 31. marca 1940 ob pol 10 v sejni dvorani me- stnega poglavarstva s sledečim dnevnim redom: 1. otvoritev; 2. čitanje zapisnika zadnje banovinske skupščine; 3. Poročilo izvršnega in nadzornega od- bora; 4. volitev dveh članov banovinskega odbora; 5. odobranje proračunskega predloga za prihodnjo poslovno dobo; 6. sklepanje o predlogih; 7. resolu- cija; 8. slučajnosti. — Ponovno opozarjamo vsa dru- štva, ki so včlanjena v Uniji ter vse krajevne od- bore, da se skupščine udeležijo, kakor jim je bilo javljeno tudi s posebnim dopisom. — Jugoslovanska Unija za zaščito otrok, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Ma- rijin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Ljubliansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Četrtek, 28. marca: »Severna lisica«. Red Če- trtek.

Petek, 29. marca: »Kupčija s smrtjo«. Red B.

Sobota, 30. marca: »Praznik cvetočih češenj«. Red A.

Nedelja, 31. marca: »Severna lisica«. Izven. Zni- žane cene od 20 din navzdol.

OPERA. — Začetek ob 20.

Četrtek, 28. marca: »Lumpacius Vagabundus«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Petek, 29. marca: Zaprt.

Sobota, 30. marca: »Tosca«. Izven. Znižane cene. Gostujeta Vera Majdičeva in Boris Popov.

Nedelja, 31. marca ob 15: »Lumpacij Vaga- bundus«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Adriana Lecouvreur«. Gostovanje Zlate Gjunganec. Izven.

Opera:

»Lumpacius Vagabundus« je veselo odersko delo, ki ga je po Nestrovi burki priredil Niko Stritof in ga bogato opremil z glasbenimi vložki. Dejanje je vseskozi zabavno, zasedba pa najbolj- ša z M. Sancinom, Zupanom in Jankom v glavnih vlogah. Nocojšnja predstava bo izven abonmna in po znatno znižanih cenah.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 28. marca ob 20: »Gejša«. Red C.

Petek, 29. marca: Zaprt.

Sobota, 30. marca ob 20: »Cigan baron«. Gostova- nje g. B. Sancina.

Program radio Ljubljana

Četrtek, 28. marca: Belgrad: 21.10 Narodne Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Znači plesni orkestri (plošče) — 12.30 Poročila, objave — Napovedi — 13.02 Duet harmonik (brata Goloba) — 14 Poročila — 18 Pester spored Radijskega orkestra — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Vel. Tho- dorovič in »Velemirjanum« (Dubomir Jeltič, Bel- grad) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Klavirski koncert, g. Marijan Lipovšek — 20.45 Koncert slovanske glasbe (Radijski orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Lažja simfonična glasba (plošče).

Drugi programi

Četrtek, 28. marca: Belgrad: 21.10 Narodne pesmi. — Zagreb: 20 Violina, zbor in harmonika. Bratislava: 20.15 Operna glasba. — Brno: 19.25 Kabaret: 21.30 Sukova serenada. — Praga: 23 Če- ška glasba. — Sofija: 20 Instrumentalni koncert. Budimpešta: 21.05 Orgle. — Bukarešta: 20 Filhar- monični koncert. — Stockholm-Hörby: 19.30 Cho- pinov koncert: 20.40 Kabaret. — Trst-Milan: 17.15 Klavir: 20.30 Wagnerjeva opera »Siegfried«. — Rim-Bari: 20.30 Godala: 22.0 Celo. — Florencia: 21.15 Variete. — Sottens: 21.30 Italijanska glasba.

Dakar — vrata Afrike

Redkokje je narava ustvarila tako prekocean-sko luko kakor na Kapu Verdú na zapadnem koncu črne kontinenta. Kap gospoduje svetovnemu morju. Leži med Evropo in Južno Ameriko, sredi med Evropo in Južno Afriko in sredi med Južno Afriko ter Severno Ameriko. Veliki parniki lahko pristajajo prav v pristanišču in so zgradili daleč v morje pomol, ki omogoča pristajanje tudi tem plavajočim hotelom. Za obalo se pričena ploščata, neskončna, ravna, enolična pušinja in velikanski afriški kontinent. Le ozek pas ob morju je obljuden in tam leži Dakar. Tako za njim se pričena črna skrivnostna Afrika, ki je kljub svojim cestam, bolnišnicam, telefonskim kablom in šolam, ki kažejo delo kolonistov, še vedno tako skrivnostna in nepregledna kakor ob času, ko jo je bil odkril Stanley Livingstone. Dakar ni samo administrativno glavno mesto francoske zapadne Afrike, ampak tudi naravna vrata v svet, gospodarsko in prometno središče, konec cest in konec avtobusnih prog, ki že nekaj let vodijo v globino dežele, vojaško oporišče, središče misijonarjev, ki vneto pomagajo Franciji, največji katoliški kolonialni sili. S svojimi, več kot 50.000 prebivalci, svojim živahnim prometom, razvito trgovino in razgibanim gospodarskim življenjem, s svojimi številnimi uradniki, vojniki, učitelji in duhovniki bi izgledalo mesto kot provincialno mesto, če nas ne bi na črni kontinent spominjale palme na obrežju in številni črní.

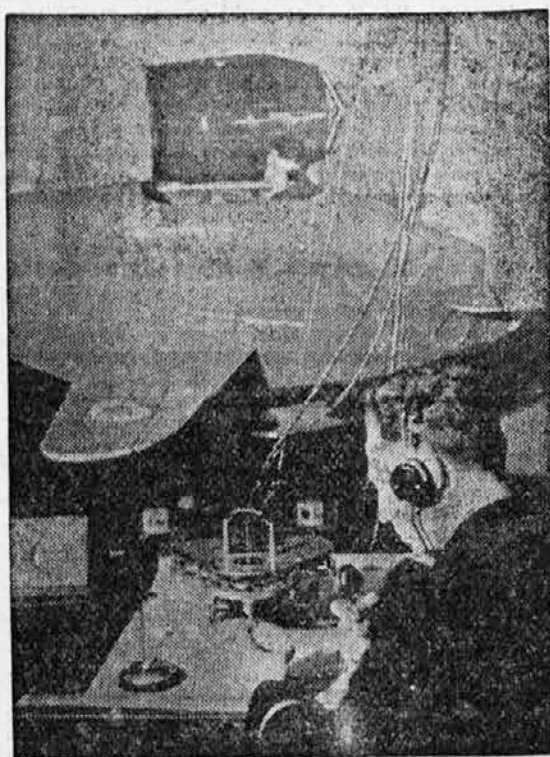
Središče za vodni, kopenski in zračni promet

Pomen Dakarija kot prometnega središča prve vrste je v zadnjih letih nenavadno narasel. Neprekinjena gradnja novih cest, ki so ena izmed glavnih skrbi francoskih oblasti, ki vežejo pokrajine iz notranjosti dežele, iz katerih dovažajo gumi, les, kakao, kožo, koruzo, palmovo olje, bombaž itd.; vse to je privlačilo v luko neprestano nove in nove ladje. K temu pride še dejstvo, da ima Dakar tako posrečeno zemljepisno lego, koder se ustavljajo številne ladje, da se oskrbe z novim gorivom in živili. Celi rodovi črncev, kot je znano iz junaških kolonialnih časov prejšnjega stoletja, plemena Kru-črncev, so se udinjali kot pristaniški delavci v Dakariju, kjer so uslužbeni celo leto. V zadnjih letih je znašal letni pomorski promet v Dakariju 8 mil. ton. S tem je postal Dakar tretje največje pristanišče Francije za Marseillem in Le Havrom, daleč pred Cherbourgom, Toulonom in drugimi pristanišči. S tem je postal tudi eno glavnih pristanišč Afrike, katerega prekašajo po tovrstnem prometu le severne obale črne kontinenta, na jugu pa Capetown. Blago, ki ga tovarijo v Dakariju, cenijo letno na okroglo 2 in pol mil. ton v vrednosti 1 in pol milijarde francoskih frankov. Še pred 10 leti so znašale te številke le eno četrtino, v najboljšem primeru eno tretjino. Kljub temu pa je Dakar daleč od tega, da bi si lastil prometni monopol za francoske linije. Vedno je treba upoštevati njegovo zemljepisno lego. V

letih 1938-39 (do izbruha vojne) je pristajalo mesečno v Dakariju 400 ladij. Teh 400 ladij je pripadalo 20 državam. Jasno je, da je bila Francija na prvem mestu zastopana s 150-180 ladjami, nato Anglija in druge države, med njimi tudi Jugoslavija.

Običajni jezik v pristanišču in njegovih uradih pa ni isti kot v drugih velelukah. Tu je cela kopica domačih narečij črncev pomešana s francosčino, arabščino in armenščino.

Leta 1935 pa si je Dakar pridobil še večjo pomembnost z uvedbo zračnega prometa. Dakar je oporišče veliki franc. zračni progi Evropa-Južna Amerika. Šele po uvedbi te proge je postal Dakar tudi baza za druge notranje proge. Leta 1937. so pričeli z gradnjo potrebnega vodnega letalskega pristanišča. Da je vojna dala pristanišču novo pomembnost, je razumljivo. Postalo je oporišče za brodovlja zaveznikov, vodnih letal in njihovih kolonialnih armad. Iz Dakarija prepeljujejo Senegalec in Sudance v Francijo in v Dakariju se uče afriški vojniki rokovanja z orožjem. Ni pa potrebno omenjati, da predstavlja Dakar za vsakogar, ki poluje, prav zanimivo in pestro kolonialno mesto.

Mladi francoski letalski začetniki se vadijo na letalskem modelu.

Kanadska pomoč

Uradne številke, objavljene v Ottawi, pravijo, da je kanadska pomoč v sedanji vojni večja, kakor pa je bila v pretekli vojni za isti čas. Kanada ima danes pod orožjem 90.500 mož, dočim jih je imela v pretekli vojni konec prvih šestih mesecev 67.000. Za to vojno je Kanada porabila dvakrat več, kakor prvih šest mesecev leta 1914-1915. V prvih šestih mesecih v prejšnji vojni je porabila petdeset milijonov dolarjev, sedaj pa je v istem času porabila čez sto milijonov dolarjev. V letalstvu in mornarici Kanada v prejšnji vojni zaveznikom ni nič pomagala, sedaj pa je dala na razpolago 5.334 mornarjev in 10.228 letalcev.

Rodila bo petorčke

V Ameriki bodo imeli zopet senzacijo. Neka žena, Katarina Callahan, bo rodila petorčke, vsaj tako so ugotovili zdravniki, če se jim sme verjeti. Pregledali so jo z žarko X, ko so jo bili prepekljali v bolnico, kamor je prišla roditi. Zdravnik dr. Wood, ki je bodočo mater preiskal, je rekel, da je plošča pokazala obrise petih otrok. Seveda so takoj vtaknili vmes nos časnika in se na dolgo in široko razpisali o teh slikah. John Knight, lastnik dnevnika »Herald« v Miamiu, si je že zagotovil izključno pravico za objavljanje originalnih slik bodočih petorčkov. Njegov krajevni tisk »News« pa mu je odgovoril tako, da je prevzel vse stroške zdravljenja matere.

Toda petorčki se še niso rodili, pa imajo tudi že tekmece in nevoščljivce. Zdravnik Daniel Dafoe, ki oskrbuje znane kanadske petorčke, se že boji, da bi se dohodki, ki jih ima od njih, zmanjšali. Mož ima, kakor vsi zdravniki, velik smisel za pridobitnost in se sedaj tolaži s tem, da enostavno ne verjame v to, da bo dobil tekmece. Rekel je, da je nemogoče, da bi se dalo vnaprej ugotoviti, ali bo žena res rodila petorčke. Tak primer pride na 57 milijonov rojstev samo eden. Po drugi strani pa tudi ni gotovo, če petorčki živijo in če bodo živeli, ker do sedaj, razen kanadskih petorčkov, še nobeni petorčki niso živeli več kakor dvajset minut.

Mož srečne bodoče matere tako številne družine pa se ne da motiti in dela naprej. Na teden zasluži deset dolarjev, njegovo stanovanje pa oblegajo številni časnika in drugi radovedneži. Izjav pa ne daje zastoj in četudi žena ne bi rodila petorčkov, bo vendar nekaj zaslužil na račun človeške radovednosti.

Ce se človek rodi kot petorček pa res ni naporno. Še na svet ne pride, pa se že brigajo zate.

Kakšna mora biti državnikova žena

Angleški minister Samuel Hoare je rekel, da svoje žene ne bi mogel pogrešati. Dopolnilu »Daily Express« je povedala, kako si zamišlja državnikovo ženo. Po njenem mora biti takale:

Prvič. Državnikova žena mora imeti šest bistvenih čednosti. Najprej mora biti svojemu možu vedno na razpolago. Ona pravi, da si je svoje življenje in delo uredila tako, da je vedno prosta in da pomaga možu.

Drugič. Državnikovi imajo tako urejen in omejen čas, da vsak dan ne morejo jesti jaje ali pa ocvrtih rib. Tudi pečenka ne pride vedno na mizo. Torej se mora tudi državnik včasih odreči. So res reveži.

Tretjič. Poslom je treba dopovedati, da morajo skrbno paziti na udobnost gostov, ki so člani vojnega sveta. Tudi to se pravi boriti se za domovino. Pri njej služinčad to dobro razume.

Četrty. Zabavo in razvedrilo je treba prihraniti in preložiti na dneve počitka. Vsako nedeljo gremo pogledat naš vrt v Norfolk, kjer so se dela zaradi vojne nekoliko zakasnila.

Petič. Kariera državnika je taka, da tudi žena najde mesto poleg. Može pa je treba krepko podpirati. Če bi dajala svet ženi, ki bi hotela poročiti državnika, bi ji svetovala tole: Zanimajte se kolikor moč za politiko, sicer vas čakajo težke ure.

Končno se državnikova žena ne sme nikdar dolgočasiti, če pride kak član vojnega sveta domov k možu na pogovor. Treba je razgovoru pozorno slediti. Kajti je tudi mnogo stvari vmes, katere se s plača danes slišati.

Tako si torej ta žena zamišlja poglavitne čednosti, ki jih mora imeti državnikova žena. Menda bo že res, ker vsak poklic zahteva družinskih čednosti, ki se jih prav lahko držiš, če imaš dovolj denarja.

V gostilni. Gost: »Gospod natak, ali je tole res polovica pečene kokoši?« — Natak: »Kajpada, gospod.« — Gost: »No, bodite tako ljubeznivi in mi prinesite ono drugo polovico!

Posode za avtomobilski bencin, ki jih v Nemčiji narejajo zdaj iz starega papirja.

Čoln namesto krste

V nekem malem pristaniškem mestu ob Baltiškem morju so imeli pred kratkim zanimiv pogreb. Takšnega menda še ni bilo nikjer. Ta dogodek ni svojevrste po tem, da se ga je morda udeležilo izredno veliko število ljudi, pač pa le zato, ker je mrtvec imel čisto drugačno rakev, kakor pa jih imajo navadno drugi pokojniki. Bil je to najstarejši ribič v tistem malem pristaniškem mestecu. Preden je umrl, je bila njegova zadnja želja, da ga pokopljejo ne v navadni krsti, pač pa v malem ribiškem čolnu. Njegovi domači in drugi prijatelji so mu to poslednjo željo izpolnili. Položili so ga v majhen ribiški čoln in ga v tem čolnu postavili na mrtvaški oder, nato pa ga tudi v njem pokopali. Razvil se je po mestu dolg spreved pogrebcev, od katerih je večina menda res prišla k pogrebu ne toliko zaradi globokega žalovanja nad pokojnikom in z željo, da mu izkaže poslednjo čast, pač pa iz radovednosti, kako bodo tega ribiča, položene v ribiški čoln, pokopali. Po pogrebnih molitvah, so pogrebci odnesli čoln s truplom pokojnega ribiča na pokopališče, kjer je bila zanj izkopana jama. Vanjo so položili čoln s truplom in ga zagrebili. Še po smrti si ni mogel ločiti od čolna.

Vzorna vas

V vasi Magnetu na Francoskem bodo napravili letos zanimiv poskus. Poskusiti hočejo, kako se bo obnesla tipična poljedelska občina, če jo popolnoma elektrificirajo.

V vse kmetčke hiše bodo vgradili oziroma že postavljajo najnovejše električne aparate. Kmetice bodo molze z elektriko, z elektriko bodo izdelovale maslo in kuhale. Po poljih bodo vozili električni plugi in kmetje se bodo zvečer greti ob električnih pečeh.

Prijetno je pri tem eksperimentu to, da dobe kmetje vse električne priprave in tok zastoj, vsaj za to poskusno leto. Skupina francoskih elektrarn finansira ta velikopotezni načrt. Če poskus uspe, bo vsak občan Magneta lahko kupil električne aparate za tržno ceno. Če ne uspe, jih lahko vrne, ne da bi mu bil treba kaj plačati.

Škatle za konzerve

Konzervne škatle so izdelovali doslej iz tenke pocinjene železne pločevine, ki je je pa začelo v Evropi že primanjkovati. V nordijskih deželah so že pred leti začeli namesto te pločevine uporabljati aluminijasto pločevino, za katero tam sestavna dela ni bilo treba uvažati kakor cina za belo pločevino.

Aluminij ni napram sadnim kislinam in oljem nič manj odporen nego cin. V Ameriki pa so pričeli zdaj izdelovati konzervne škatle iz moderne umetne smole in to bi pomenilo sploh konec uporabe kovin za takšne namene. To seveda ne bo šlo brez hudih pretresljajev, kajti po nekih računih so porabili doslej 50 odstotkov pridobljenega cina samo za izdelavo bele pločevine, to se pravi v glavnem za izdelavo konzervnih škatel, in industrija cina bo tu izgubila trg.

Poljski častniki v ujetništvu na posebnem tečaju.

R. L. Stevenson:

Na Južnem morju

(Nadaljevanje.)

Zase lahko trdim, da sem vprav strasten ljubitelj vseh mogočih iger, ter da sem zato njegov novo igró preučeval kot edini belec, kolikor le mogóče natančno ter da sem tudi kot edini belec pogruntal princip te igre; dejstvo, ki so ga soproge (pri katerih sicer nisem bil bogve kako priljubljen) občudovala z naravnost reverentno gorečostjo in z vprav nepopisnim navdušenjem. Zensk ni bilo mogóče nápak razumeti; njihovo veselje je bilo iskreno, prisrčno in priskrbo. Ponosne so bile na svojo »privatno« igró, počutile se bile v dno duše užaljene, če človek za to igró ne bi kazal in razodeval zadostnega zanimanja ter so se zdaj blaženo sončile ter se počutile na vso moč polaskane ob moji pozornosti. Trenutek pri tej igri vselej zastavlja dvojni vložek ter zato dobiva tudi dvakrat toliko kart, in te karte sveda lahko tudi izbira: to je vse-kakor popolnoma prozorna umetnija, ki pa je ženske po vsem videzu niti v vseh teh dolgih in številnih letih še niso bile utegnile spregledati. Napram meni pa seveda ni delal iz vse to stvari nikakršne skrivnosti ali tajnosti ter ni niti najmanj poskušal tajiti, da vselej igra na zanesljiv dobiček in da mora vsako partijo dobiti; tako je razlagal svojo velikopoteznost tudi na »Ekvatorju«. Dopusča, da njegove žene kupujejo tobak zase same, in to je ženskam tudi neverjetno všeč. Pri kartah pa jim ta tobak, ki so si ga bile same kupile, spet pomalem deljše; na ta način pa Tembinok spet postaja to, kar dejansko tudi hoče biti: edini delilec vseh radosti in vsega veselja. Skratka, vse to skupaj je zajel v eni sami frazi, v enem samem stavku, in stavku, s katerim običajno zaključuje vsako oznako svoje politike: »Mnogo plemišil takos«.

Vzamimo, da bi morali podnevi govoriti z njegovim veličanstvom; potem se odpravimo čez pesek

ob prilitkavih palmah, zamenjamo »Konamaori« s staro ženico, ki prav ta trenutek stoji na straži, ali boljše rečeno, na preži, ter stopimo na dvor. Široka koralna plošev se razprostira v bleščeči osamljenosti; slednji človek se je bil pred orjaškim prostorom zatekel v varno temino; včasih sem moral za kraljem etikati po vsem neizmernem prostoru ter sem nato našel, ko sem izpod krošnje maniapa gledal na vse strani, na kakšno žensko, na rjavo, golo amazonko, katere miščasto telo je počivalo v nepremičnem spanju. Če je ta čas še ura »jutranjih časopisov«, potem nam ga ni treba iskati tako dolgo, kajti potem ga izdaja navzočnost pol tučata zvihtih, podložnih korenjakov, ki sede in čepa pred kakšno hišo, tako na tesno, kolikor je le mogóče, stisnjeni drug k drugemu v ozkem pasu sence ter kažejo kralju vrsto režečih se obrazov. Tembinok tačas sedi notri, stranske stene so sklopljene, pasat veje okoli prostor in kralj sprejema poročila. In prav tako kakor časnika v krajih, ki so bližje Evropi, tudi ti kramarji z novicami poskušajo svoja pripovedovanja tem bolj okrasiti, nabuhiti, čim manj imajo povedati. Da, doživel sem celo, da so vse jutro, ki je bilo rečno na dogodkih, izpolnili na ta način, da so pripovedovali o nekakšem imaginarnem pogovoru med dvema psoma. Včasih je kralj toliko milosten, da se zasmije, včasih jih zastavlja vprašanja ali pa se z njimi tudi šali, njegov glas pa domi iz hišne notranjine vselej na moč ostro in neverjetno rezko.

Ob njem nemara čepi določeni bodoči prestolonaslednik, njegov nečak in posinovljeneč Pavel, gol, šestleten pobček, idealna elika človeške lepote. In vedno pazijo nanj favoritinja ter dve, tri žene, medtem ko druge štiri nepremično spe na blazinah, malo dalje vstran. Morda pa pridemo nekoliko pozneje, ob intimnejši uri, tedaj pa najdemo že Tembinoka samega, ko sedi s svojo favoritinjo ter ima pred seboj lončen pljuvalnik, svinčen črnilnik in konto-knjigo. V to vsak dan sproti zapisuje, na trebuhu ležeč, zgodovino svoje, na dogodkih siromašne vladavine. Kadar je na ta način zaposlen, ne more

prikriti svoje nejevolje, da sem ga bil prišel motiti, to nejevolje seveda prav lahko razumem, saj bi mene tudi obhajala ob taki priliki. Nekoč mi je kraljvi kronist bral eno stran svojega pisanja, na ta način, da mi je sproti predstavljal stavke za stavkom. Ker pa je tisto mesto obravnavalo izključno le genealogijo in se je avtor prav pogosto spotakal nad svojo lastno verzijo, moram priznati, da sem se bil marsikdaj zabaval že neprimerno boljše. Kralj pa se ne omejuje samo na prozo in na pisateljstvo, ampak ob svojem prostem času jemlje v roke tudi list ter je na glaslu kot najboljši bard v vsem kraljestvu, prav tako kakor je v tem kraljestvu tudi edina javna osebnost, vodilni arhitekt in edini trgovec. Njegova nadarjenost pa ne sega do muzikalnosti, temveč se morajo njegovih verzov, kadar so skovani, naduljati pokliki: glasbeniki, ki jih potem uglašujejo ter izvezbajo zbor. Na vprašanje, o čem ti verzi govore in kaj pravi za prav obravnavajo, je Tembinoki odgovoril: »O ljubici, o dlesvih in molju. Nic vse les, vse zelo mnogo laz.« Ne poznam točnejše oznake za vsebino lirčne poezije (kvečjemu je bil nemara spetel ali pozabil še zvezde in cvetlice). Vsa ta tola raznovrstna opravila pa vsekakor (za domačega absolutnega kneza) govore o neverjetni gibčnosti in izredno redki živahnosti duha.

V opoldanskih urah, ko se človek spotika nad kamenjem, pa je dvorišče palače kraj, na katerega se človek spominja le s splošovanjem kakor na sijajno mrovo luč in vročino. Vendar pa ga vetrovi očistijo muh in moskitov, tako da postane ob sončnem zahodu nebesko prijetno. Najrajši pa se spominjam ondotnih noči brez meseca. Zrak je takrat kakor ena sama mlečna kopelj. Nšetste zvezde žare na nebu in laguna je posejana z njim. Vojke žena čepa po skupinah na pesku ter tiho kramlja. Tembinok tedaj navadno eleče svoj plašč ter molče sedi gol in strmi prede, nemara zaglobljen v konceptijo kakšne nove pesmi. Medtem pa na dvorišču prižgo nšetsto svetilk ter jih razpostavijo po tleh — šest do osem kvadratnih metrov pokrijejo te luči, pogled, ki je vzbulil v nas resnično svojevrsen dojem o ve-

likosti »moje pamile« ter prizor, kakor doma v mraku pogled iz kakšnega koticika na veliko železniško križišče. Kmalu pa poromajo luči v vse koticke in v vse smeri, da svetijo pri zadnjih dnevnih opravkih posameznim ženskam iz ogromne trume, ko se druga za drugo odpravljajo v posteljo. Lz nekaj jih še ostane sredi dvorišča, kjer svetijo pri kartanju. Tam vidijo, kako mešajo karte in kako jih dele, kako Tembinok iz svojega dvojnega deleža izbere najboljše, in kako kraljice izgubljajo svoj tobak. Potem pa tudi te luči pogase ter jih odnesejo proč, in namesto njih zagori velik ogenj, nočna svetilka palače. Ko tudi ta pogori, se začenjajo pred vrati prižigati manjši ognji, na katere nalagajo neprestano nevidne, pa ne vselej mutaste ženske. Za slučaj, da bi se kdo sredi noči približal rezidenici, kroži po vsem kraju straža, in vsaka stražarica izpričuje svojo navzočnost z metanjem kamena. Zvrkljanje kamena se porazgubi in izzveni, in spet žde Tembinokove čurvarice na svojih mestih mirno in nepremično kakor prej.

Čarovnije.

Po izredno srečnem naključju sem se prehladil. Dvomim, da bi se bil kdajkoli prej veselil, če sem se prehladil, in tudi, da bi se veselil, če bi se še kdaj v bodoče prehladil, tokrat pa sem bil resnično vesel, saj se mi je ponudila krasna, naravnost neprecenljiva prilika, da bom lahko opazoval domače čarovnike pri njihovem delu. V ta namen sem poklical k sebi apemamsko fakulteto. Pojavila se je »in corpore«, vsi so bili svečano »nedeljsko« oblečeni ter ovešeni z venci in s školkami, znamenji coprnije. Tamaitija sem že poznal. Terutaka — velikega suhača, okornega škotskega ribiča z nekoliko preveč rjavo kožo — sem videl prvič, in v tej skupini je bil še nekdo, čigar imena nisem slišal nikoli in ki je Tamaitiju služil kot famulus. Prvi me je vzel »v delo« Tamaiti, ki me je med prijetnim kramljanjem povzel k obrežju Fu Baija. Famulus je splezal na drevo, da bi poiskal zelen kokosov oreh.